

Polemika
Polemics

Emocionalna inteligencija – o čemu je zapravo riječ?

Predrag Zarevski¹, Zrinka Zarevski², Paula Čatipović³

1 Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Savska c. 77, 10000 Zagreb

2 KBC Zagreb, Kišpatićeva 12, 10000 Zagreb

3 Fakultet političkih znanosti, Trg Drage Iblera 10, 10000 Zagreb

Sažetak: U radu se postavlja pitanje je li u stručnoj psihologijskoj praksi, komunikologiji i medijima jako popularan konstrukt *emocionalne inteligencije* (EI) dovoljno psihometrijski validiran, te u kojoj se mjeri razlikuje od kombinacije odavno dobro etabliranih konstrukata socijalne inteligencije (SI) i metakognicije. Sve definicije EI, i one koje na nju gledaju kao sposobnost, kao i one upitničke, sadrže pojmove koji se lako mogu prepoznati kao facete SI, odnosno oblici metakognicije. Stoga je predložena obuhvatnija definicija emocionalne inteligencije, u koju su uključeni i socijalna inteligencija i neki metakognicijski aspekti: *emocionalna inteligencija* je sposobnost da se točno procijene osjećaji, raspoloženja i motivacija *samog sebe i drugih ljudi* u cilju ostvarivanja *ugodnih društvenih odnosa i vlastite dobrobiti*. Drugačije rečeno, ono što se danas smatra emocionalnom inteligencijom zapravo je konstrukt koji ima obilježja interakcija dobre socijalne inteligencije i metakognicije. No, s obzirom na to koliko je široke medijske pažnje, a i pažnje psihologa, komunikologa, psihijataru i sličnih struka, dobio taj konstrukt, vjerojatno će i dalje opstati pod svojim imenom.

Ključne riječi: emocionalna inteligencija, mediji, metakognicija, socijalna inteligencija, teorija uma

UVODNA RAZMIŠLJANJA

Malo je koji psihološki konstrukt u zadnjih tridesetak godina privukao toliko medijske pažnje kao *emocionalna inteligencija*. U popularnim časopisima svako malo vidimo bombastičan članak o emocionalnoj inteligenciji u kojem se navode primjeri koliko je ona važna za uspjeh u školovanju i poslu te za opću dobrobit. Čak je i uveden termin EQ (emocionalni kvocijent) kao pandan IQ-u kako bi se impliciralo da je u pitanju valjano psihometrijsko mjerenje. Ali da

stvari i nisu tako jednoznačne, govori činjenica da se u znanstvenim psihološkim časopisima od 1990-ih sve do današnjih dana vodi žučna rasprava o tome kako operacionalizirati emocionalnu inteligenciju.

O *klasičnoj* (psihometrijskoj) inteligenciji sve se manje piše u medijima, a u stručnoj i znanstvenoj psihološkoj publicistici vlada neka vrsta zatišja otkako je etabliran vrlo dobro dokumentiran i testovima inteligencije potkrijepljen “krovni” model *Carroll-Horn-Cattell* (Carroll, 1993). Najviše se radi na traže-

nju neuralnih i bioloških osnova inteligencije, osobito one visoke, jer o uzrocima oštećenja IQ-a znamo znatno više.

U znanstvenoj zajednici ponekad je teško odrediti je li neki psihološki konstrukt nov ili samo ima novo ime, poput onog u priči o carevu novom ruhu. Katkad se dva ili više dobro etablirana konstrukta spoje u jedan pod novim imenom, pa je zato “nov”. Upravo se to dogodilo s dobro komercijaliziranim pojmom *emocionalne inteligencije*. Teško se oteti dojmu da je taj pojam zapravo mješavina starijih, dobro istraženih konstrukata *socijalne inteligencije* i *metakognicije*. A kad je riječ o razumijevanju kognitivnih i emocionalnih stanja drugih, kao značajnoj faceti metakognicije kod većine autora, opet se kao mrtvac iz ormara javlja dobro etabliran psihološki konstrukt pod nazivom *teorija uma*. Stoga prvo pogledajmo neke od definicija i korelata socijalne inteligencije (SI), metakognicije i teorije uma.

SOCIJALNA INTELIGENCIJA

Thorndikea (1920) razlikuje tri vrste inteligencije: *apstraktnu* (sposobnost da se razumiju i upotrebljavaju verbalni i matematički simboli); *socijalnu inteligenciju* (sposobnost da se razumiju ljudi i surađuje s njima) te *konkretnu inteligenciju* (sposobnost utemeljenu na manipulaciji objekata). Prvi provodi i faktorsku analizu mjera socijalne inteligencije (Thorndike, 1936). Za Eysencka (1993) termin inteligencija ima barem tri značenja. Prvo je biološko, a odnosi se na njezinu genetsku osnovu i biokemijske procese koji je određuju. Psihometrijsko značenje operacionaliziraju “klasični” testovi inteligencije. Treće je značenje SI, a odnosi se na primjenu inteligencije u svakodnevnom životu. Psihologijski rječnik (Petz, 2005) određuje SI kao sposobnost razumijevanja i uspješnog

rješavanja problema koji uključuju međuljudske odnose. Ganaie i Mudasir (2015, str. 23) definiraju socijalnu inteligenciju kao: sposobnost “čitanja” drugih ljudi te razumijevanja njihovih namjera i motivacije.

Socijalna inteligencija leži u osnovi socijalnih kompetencija i uz oba se pojma vezuju i razne laičke implicitne teorije. Na primjer, netko će reći da je *takt* sposobnost opisivanja drugih kako oni sami sebe vide. Neki pak smatraju da je socijalna inteligencija umješnost govorenja drugima stvari koje žele čuti. To zvuči poprilično makijavelistički, pa bi bolje određenje tog aspekta socijalne inteligencije bilo: govoriti ljudima *načinom na koji žele nešto čuti*.

Praditsang, Hanafi i Walters (2015) kažu kako je teško voditi uspješan život u društvu bez socijalne inteligencije. Ona pomaže da pojedinac razvija zdrav suživot s drugim ljudima. Socijalno inteligentni ljudi ponašaju se taktično i napreduju u životu. SI je korisna u rješavanju problema koji se tiču društvenog života, ali i društvenih zadataka općenito.

METAKOGNICIJA

Metakogniciju (najbliža hrvatska riječ je *samospoznavaja*), ili ono što je iznad kognicije, Flavell (1976, str. 232) određuje kao *znanje o vlastitim kognitivnim procesima i produktima ili bilo čemu u vezi s njima... Između ostalog, znači i aktivno pratiti, regulirati i usklađivati te procese u odnosu na kognitivne objekte u cilju postizanja nekog konkretnog cilja*. I vrlo citirani autori Nelson i Narens (1990) određuju metakogniciju kao znanje o kogniciji i njezinoj kontroli. Po našem mišljenju, kontrola kognicije je bliža samoj kogniciji nego metekogniciji. Može se reći da je metakognicija preduvjet kontrole kognicije, odnosno da je za kontrolu kognicije nužan (ali ne i dovoljan) uvjet metakognicija. Budući da je još od vremena nastanka Kenon-Bardove teorije

pa do danas izrazito naglašena važnost kognitivnih procesa u prepoznavanju i doživljavanju emocija, cjelovitija je definicija metakognicije prema Zarevski i Havelka (2014, str. 100): "... razumijevanje vlastitih unutarnjih procesa (emocionalnih i spoznajnih)."

Pinrich, Wolters i Baxter (2000) detaljnije razrađuju *metakognitivne vještine* povezane s *monitoringom* i kontrolom kognitivnih procesa (ponajprije u situacijama učenja). *Monitoring* uključuje procjenu težine zadatka, praćenje razumijevanja, procjenu osjećaja poznatosti i povjerenja u tu procjenu. Kontrolne su aktivnosti: planiranje, odabir strategija učenja, korištenje resursa (raspored vremena, ulaganja truda i sl.) te kontrola i regulacija motivacije, *emocija* (napomena: naglasili autori ovog rada) i okoline.

Papleontiou-Louca (2003) objašnjava metakogniciju kao koncept koji se upotrebljava pri referiranju na razne epistemološke procese. Autorica navodi kako se metakognicija suštinski odnosi na kogniciju o kogniciji i znanje o znanju (tzv. *metaznanje*). Nadalje tvrdi kako edukacijske koristi primjenjivanja metakognitivnih strategija poput samosvijesti i samoregulacije uključuju razvoj samostalnih učenika koji kontroliraju učenje "za život", sugerirajući da kod njih nije postrijedi "obično štrebanje."

Chiu i Kuo (2009, str. 1) diferenciraju *individualnu metakogniciju* od *socijalne metakognicije*. "... individualna metakognicija je kontroliranje vlastitih znanja, emocija i postupaka, dok se socijalna metakognicija sastoji od grupnog upravljanja znanjem, emocijama i postupcima." Tvrde da se socijalnom metakognicijom metakognitivna zaduženja raspršuju kroz grupu i na taj način pospešuju i individualni kognitivni procesi. Tako socijalna metakognicija pomaže članovima grupe da identificiraju pogreške, izgrade zajednička znanja i održavaju motivaciju.

TEORIJA UMA

Pojam *teorija uma* odnosi se na sposobnost da shvatimo kognitivne i emocionalne procese i stanja druge osobe. Uveli su ga primatolozi Premack i Woodruff (1978) opažajući sposobnost čimpanzi da se "užive" u um pripadnika iste vrste. Slijedila su brojna istraživanja u području razvojne psihologije jer je teorija uma rani pokazatelj razvoja metakognicije. Predstavlja sofisticiranu metakognitivnu sposobnost koja može izostati unatoč nenarušenim ostalim kognitivnim sposobnostima. Brüne, Brüne-Cohrs (2006) u preglednom radu navode da se, osim kod djece i osoba s poremećajem iz autističnog spektra, izostanak teorije uma opaža i u nekim slučajevima shizofrenije, bipolarnom poremećaju, nekim oblicima demencije, psihopatije i sl. U kontekstu ovog rada treba istaknuti da je nužan uvjet za *socijalnu kogniciju*.

EMOCIONALNA INTELIGENCIJA

Pogledajmo sada neke od definicija *emocionalne inteligencije* (EI) i koliko u njima ima socijalne inteligencije i/ili metakognicije. Salovey i Mayer (1990) "skovali" su pojam EI. Odredili su ga kao sposobnost praćenja vlastitih i tuđih emocija, njihova razlikovanja i korištenja tih informacija kao vodiča u mišljenju i postupcima. Razvijaju **testove sposobnosti** za operacionalizaciju EI (npr. Mayer-Salovey-Caruso-Emotional Intelligence Test /MSCEIT/). Mayer i Salovey (1997) navode četiri grane EI:

1. upravljanje emocijama da se postigne određeni cilj
2. razumijevanje emocija, jezika emocija i drugih informacija posredovanih emocijama
3. korištenje emocija da se olakša razmišljanje
4. točno percipiranje vlastitih i tuđih emocija.

Široj je publici emocionalnu inteligenciju predstavio Goleman (1995) pitanjem: *Zašto EI može biti važnija od IQ-a?* On upotrebljava metaforu da je njezina srž obraćanje srcu (centru emocija u implicitnim teorijama ličnosti), odnosno amigdalama, a ne razumu. Zastupa tezu o “dva uma” – racionalnom i emocionalnom, koji zajednički određuju našu sudbinu. Kolika je popularnost tog pojma, govori to da je 2020. povodom 25. godišnjice prvog izdanja Golemanove *Emocionalne inteligencije* objavljeno njezino džepno izdanje uz napomenu: bestseller prodan u više od pet milijuna primjeraka!

U medijski vrlo popularnoj Gardnerovoj teoriji o multiplim inteligencijama (1983) EI je zapravo jedno od niza mogućih *krajnjih stanja* (to su kombinacije dvije ili više vrsta inteligencija koje onda oblikuju neku složenu sposobnost ili vještinu). U slučaju EI to je kombinacija dvije inteligencije: interpersonalna (dakle, socijalna) i intrapersonalna inteligencija (dakle, metakognicija).

Koncept emocionalne inteligencije Reuvena Bar-Ona (1997, 2004) temelji se na **upitničkim mjerama**. Ima sljedećih pet vrlo eklektički biranih dispozicijskih crta i kompetentni sposobnosti (u zagradi su navedeni naši komentari o uključenosti SI ili metakognicije u pojedinu komponentu):

1. intrapersonalne komponente: emocionalna samosvijest, upornost, samopoštovanje, samoaktualizacija, nezavisnost (emocionalna samosvijest nedvojbeno uključuje metakognitivne procese)
2. interpersonalne komponente: empatija, interpersonalni odnos, socijalna odgovornost (sve su to na neki način facete SI)
3. komponente prilagodljivosti: rješavanje problema, objektivnost u procjeni, fleksibilnost (to je pak blisko konceptima *praktične inteligencije* o kojoj govori Sternberg /2004/, odnosno *uspješne inteligencije* /Sternberg, Grigorenko, 2006/)

4. komponente upravljanja stresom: tolerancija na stres, kontrola poriva (toleranciju na stres omogućuju metakognitivni procesi sučeljavanja sa stresom putem rada na emocijama, a za kontrolu poriva dobro dođe SI)
5. komponente općeg raspoloženja: sreća, optimizam (tu se pak koriste ključni pojmovi iz znatno starije *pozitivne psihologije*).

Dakle, očito je u tom modelu EI jako zastupljene SI i metakognicija (ponajprije u dijelu koji se odnosi na procjenu i kontrolu vlastitih emocija).

Locke (2005, str. 425) tvrdi da je EI nevaljan koncept jer nije oblik *inteligencije*, te da je opterećen nekonzistencijom u definiciji. Antonakis (2003, str. 359) također pregledom literature dolazi do zaključka da analize podataka o EI nisu pouzdane i valjane. Mayer, Salovey i Caruso (2008) također upućuju na činjenicu da postoje eklektički modeli EI (npr. modeli Bar-On-a /2004/ ili Petridesa i Furnhama /2001/) koji su mješavina dispozicijskih crta, sreće, samopoštovanja, optimizma, samoregulacije i sl. Prema njihovu mišljenju, na EI treba gledati prvenstveno kao na *sposobnost* – npr. znati što druga osoba osjeća jest (i po našem mišljenju) mentalna sposobnost. Samo u tom bi slučaju takva EI ima inkrementalnu valjanost u primjeni uz klasične mjere inteligencije (Brackett, Mayer, 2003).

Očito jest da postoje različite interpretacije definicija emocionalne inteligencije, ali se autori uglavnom podudaraju u naglašavanju važne uloge kontrole i balansa emocija. Isto tako, u nekoliko navrata je naglašeno da dugi niz godina emocionalna inteligencija kao konstrukt nije shvaćana ozbiljno, pogotovo naspram koncepta psihometrijske, “klasične” inteligencije. O činjenici da emocionalna inteligencija nije lako prihvaćena kao koncept, govore Takšić, Mohorić i Munjas (2006, str. 744): “...emocionalna inteligencija kao definicija prošla je burno razdoblje popularizacije i

nekritičkih grandomanskih ideja o mogućnostima prognoze svega i svačega (panacea) nakon čega je napokon uspjela ući u mirno razdoblje znanstvene provjere”.

Relativno recentne definicije koje sumiraju koncept EI nude Serrat (2017) i Vardhan (2014). Serrat (2017, str. 332) kaže: “Emocionalna inteligencija opisuje sposobnost, mogućnost, vještinu ili samosvjesnu procjenu kontrole emocija, bilo vlastitih, tuđih ili onih cijele grupe ljudi. Ljudi koji imaju visok stupanj emocionalne inteligencije vrlo dobro poznaju sebe, a također su u stanju prepoznati i tuđe emocije. Ljubazni su, otporni i optimistični.” Nadalje navodi pet domena emocionalne inteligencije koje pokrivaju kompetencije osobe u tom području: “ukratko, pet se domena odnosi na poznavanje vlastitih emocija, upravljanje vlastitim emocijama, motiviranje sebe, prepoznavanje i razumijevanje tuđih emocija te upravljanje odnosima, tj. upravljanje emocijama drugih.” (Serrat, 2017, str. 332)

Vardhan (2014, str. 1) nudi svoju definiciju: “Emocionalni kvocijent (EQ) je sposobnost identificiranja, korištenja, shvaćanja i kontroliranja emocija u pozitivnom smislu, kako bi se reducirao stres, efikasnije komuniciralo, suosjećalo s drugima, nadišlo izazove i kako bi se smanjio konflikt.” U nastavku kaže: “Kao što svi znamo, nisu najpametniji ljudi oni koju su najuspješniji i najispunjeniji u životu. Sigurno poznajete ljude koji su briljantni u akademskom smislu, ali ne i u društvenom ili im ne ide na poslu ili u emocionalnim vezama. Klasično definirana inteligencija nije dovoljna sama po sebi za uspješan život. Iako je ona ta koja će biti ključna pri upisivanju fakulteta, emocionalna inteligencija je ona koja je krucijalna pri suočavanju sa stresom koji donose finalni ispiti.” (Vardhan, 2014, str 1-2)

Osim Vardhanovih (2014) objašnjenja i primjera o značaju emocionalne inteligencije u usporedbi sa stupnjem IQ-a, Cherniss (2000:5) također daje primjer: “Ako ste znan-

stvenik, vjerojatno vam je trebao IQ od otprilike 120 kako biste doktorirali ili se zaposlili. Ali onda je važnije biti ustrajan kada su posrijedi poteškoće te slaganje s kolegama i podređenima nego imati dodatnih 10 ili 15 bodova IQ-a. To vrijedi i za mnoga druga zanimanja.”

Popularno u medijima je pitanje je li emocionalnu inteligenciju moguće naučiti/razviti. Bez obzira na činjenicu da se ne rađamo s jednakom emocionalnom inteligencijom, Serrat (2017) naglašava da je dokazano kako emocionalna inteligencija raste s godinama. No, ne kaže koliko u tome ima prste *kristalizirana inteligencija*. Ipak, da bi se tako nešto ostvarilo, ljudi moraju biti motivirani za napredak u toj vještini.

Vardhan (2014, str.1) komentira tehnike kojima se napredak u domeni emocionalne inteligencije može postići: “...što se tiče sreće i uspjeha u životu, emocionalna inteligencija (EQ) važna je jednako koliko i intelektualne sposobnosti (IQ). Emocionalna inteligencija pomaže u izgradnji snažnijih odnosa, uspjeha na poslu i u ostvarenju karijere i osobnih ciljeva. Savladavanjem pet osnovnih vještina moguće je saznati više o tome zašto je emocionalna inteligencija toliko važna i kako je poboljšati.” Tih pet vještina povezanih s EI (uz naše komentare u zagradi) jesu:

1. sposobnost brzog reduciranja stresa (povezana je s načinom suočavanja sa stresom usmjerenim na emocije, pritom je metakognicija izuzetno važna)
2. prepoznavanje i kontrola emocija (dakle, metakognicija)
3. povezivanje s drugima neverbalnom komunikacijom (dakle, faceta SI)
4. korištenje humora i igre u nošenju s izazovima (ljudi s razvijenom SI često koriste humor da izbjegnu/riješe teške socijalne situacije)
5. pozitivno i samouvjereno rješavanje konfliktata (dakle, faceta SI).

Što možemo zaključiti o konceptu emocionalne inteligencije? Vidimo da se u svim definicijama, bez obzira na to naginju li više prema modelu sposobnosti ili miješanom modelu, manje ili više govori o spoju od ranije poznatih konstrukata: socijalne inteligencije i metakognicije. Na primjer, definicija Ganaia i Mudasira (2015) o socijalnoj inteligenciji kao sposobnosti raspoznavanja namjera drugih ljudi, poprilično je podudarna s definicijom Saloveya i Mayera (1990) o emocionalnoj inteligenciji kao sposobnosti praćenja vlastitih i tuđih emocija te vođenja tim spoznajama. Antonakis (2004, str. 175) upozorava da su i sami autori u području emocionalne inteligencije upravo socijalnu inteligenciju proglasili njezinom stotinjak godina starijom rođakinjom, navodeći rad Thorndika iz 1920. godine kao vremenski reper.

ZAKLJUČAK

Emocionalna inteligencija (odnosno, po našem mišljenju, spoj socijalne inteligencije i metakognicije) jedan je od najvažnijih kamena temeljaca u društvenom životu u kojem pojedinac teži uspjehu, napretku i ostvarivanju kvalitetnih međuljudskih odnosa. Stoga je za očekivati da njezina popularnost, osobito u široj javnosti i medijskom prostoru, neće nestati u nadolazećim godinama. No, i dalje će vjerojatno ostati problem njezine operacionalizacije. Naime:

1. upitna je njezina diskriminantna valjanost u odnosu na psihometrijski znatno bolje razvijene instrumente za mjerenje socijalne inteligencije;
2. problem je što upitničke mjere za operacionalizaciju EQ-a i one koje su bliže klasičnim testovima inteligencije nemaju korelaciju, to čini upitnu konvergentnu valjanost konstrukta EI;

3. što više mjere EI-a (EQ-a) koreliraju s nekim vanjskim kriterijima, poput poslovne uspješnosti ili dobrobiti, to su te mjere sličnije klasičnim testovima inteligencije, pa je opet upitna njihova diskriminantna valjanost u odnosu na klasičnu inteligenciju;
4. upitno je mjerenje njezine varijance koja se podudara s metakognicijom, a koju nažalost uglavnom mjerimo metodom upitnika ili introspekcije;
5. uz toliku raznolikost pristupa i definicija emocionalne inteligencije vrlo je upitna njezina konstruktiva valjanost.

Zbog svih tih razloga ostaje otvoreno pitanje kolika je inkrementalna valjanost EI, tj. koliko može doprinijeti u predikciji nekog vanjskog kriterija u konkurenciji s klasičnim testovima *g*-inteligencije, mjerama socijalne inteligencije i dobrim mjerama ličnosti (npr. Davies, Stankov, Roberts, /1998/). No, budući da na višim razinama ostvarenog akademskog stupnja dolazi do restrikcije ranga u varijabilitetu psihometrijski mjerene inteligencije, ono što se imenuje kao *emocionalna inteligencija* može ostvariti određene doprinose u raznim postupcima selekcije u domeni ljudskih resursa, treningu raznih socijalnih vještina i sl. No, za to bi bilo dobro da se jasnije odredi što je to uopće emocionalna inteligencija. Po našem mišljenju, obuhvatnija definicija emocionalne inteligencije, u koju su uključeni i socijalna inteligencija i neki metakognicijski aspekti, stoga bi mogla glasiti ovako: *emocionalna inteligencija* je sposobnost da se točno procijene osjećaji, raspoloženja i motivacija *samog sebe i drugih ljudi* u cilju ostvarivanja *ugodnih društvenih odnosa i vlastite dobrobiti*. Drugačije rečeno, ono što se danas smatra emocionalnom inteligencijom zapravo je konstrukt koji ima obilježja interakcija dobre socijalne inteligencije i metakognicije. No, s obzirom na to koliko je široke medijske pažnje, a i pažnje psihologa i srodnih stručnjaka, dobio taj konstrukt, vjerojatno će i dalje opstati pod svojim imenom.

LITERATURA

- Antonakis, J. (2003). Why “emotional intelligence” does not predict leadership effectiveness: Komentar na Prati, Douglas, Ferris, Ammeter i Buckley. *The International Journal of Organizational Analysis*, 11(4), 355-361. <https://doi.org/10.1108/eb028980>
- Antonakis, J. (2004). On why emotional intelligence will not predict leadership effectiveness beyond IQ or the Big Five: An Extension and Rejoinder. *Organizational Analysis*, 12(2), 171-182. <https://doi.org/10.1108/eb028991>
- Bar-On, R. (1997). Bar-On Emotional Quotient Inventory: Technical manual. Toronto, Ontario, Canada: Multi-Health Systems.
- Bar-On, R. (2004). The Bar-On Emotional Quotient Inventory (EQ-i): Rationale, description and summary of psychometric properties. U G. Geher (Ur.), *Measuring emotional intelligence: Common ground and controversy* (str. 115-145). New York: Nova Science.
- Brackett, M. A. i Mayer, J. D. (2003). Convergent, discriminant, and incremental validity of competing measures of emotional intelligence. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(9), 1147-1158. <https://doi.org/10.1177/0146167203254596>
- Brüne, M. i Brüne-Cohrs, U. (2006). Theory of Mind-evolution, ontogeny, brain mechanisms and psychopathology. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 30(4), 437-455. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2005.08.001>
- Carroll, J. B. (1993). *Human cognitive abilities: A survey of factor-analytic studies*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Cherniss, C. (2000). Emotional Intelligence: What it is and why it matters. *Consortium for Research on Emotional Intelligence in Organizations* (www.ei-consortium.org), 1-14.
- Chiu, M. i Kuo, S. W. (2009). From metacognition to social metacognition: Similarities, differences, and learning. *Journal of Education Research*, 3(4), 321-338.
- Davies, M., Stankov, L. i Roberts, R. (1998). Emotional Intelligence: In Search of an elusive construct. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(4), 989-1015. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.75.4.989>
- Eysenck, H.J. (1993). The relationship between IQ and personality. *Personality Psychology in Europe*, 4, 159-177.
- Flavell, J. (1976). Metacognitive aspects of problem solving. U L. Resnick (Ur.), *The nature of intelligence* (str. 231-235). Lawrence Erlbaum Associates, Hillsdale, NJ.
- Ganaie, M. i Hafiz, M. (2015). A study of social intelligence & academic achievement of college students of district Srinagar, J&K, India. *Journal of American Science*, 11(3), 23-27.
- Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. New York, NY: Basic Books.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence. Why it can matter more than IQ*. New York: Bantam Books.
- Locke, E. (2005). Why emotional intelligence is an invalid concept. *Journal of Organizational Behavior*, 42(9), 425-431. <https://doi.org/10.1002/job.318>
- Mayer, J. i Salovey, P. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition, and Personality*, 9(3), 185-211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>
- Mayer, J. i Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? U P. Salovey, D. Sluyter (Ur.), *Emotional development and emotional intelligence: Educational implications* (str. 3-31). New York, NY: Basic Books.
- Mayer, J., Salovey, P. i Caruso, D. (2008). Emotional intelligence: new ability or eclectic traits? *American Psychologist*, 63(6), 503-517. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.63.6.503>
- Nelson, T. i Narens, L. (1990). Metamemory: a theoretical framework and new findings. *The psychology of learning and motivation*, 26, 125-173. [https://doi.org/10.1016/S0079-7421\(08\)60053-5](https://doi.org/10.1016/S0079-7421(08)60053-5)
- Papleontiou-Louca, E. (2003). The concept and instruction of metacognition. *Teacher Development*, 7(1), 9-30. <https://doi.org/10.1080/13664530300200184>
- Petrides, K. i Furnham, A. (2001). Trait emotional intelligence: Psychometric investigation with reference to established trait taxonomies. *European Journal of Personality*, 15(6), 425-448. <https://doi.org/10.1002/per.416>
- Petz, B., ur. (2005). *Psibološki rječnik*. Jastrebarsko: Naklada Slap.

- Praditsang, M., Hanafi, Z. i Walters, T. (2015). The relationship among emotional intelligence, social intelligence and learning behaviour. *Asian Social Science*, 11(13), 98-107. <http://dx.doi.org/10.5539/ass.v11n13p98>
- Premack, D., i Woodruff, G. (1978). Does the chimpanzee have a theory of mind? *Behavioral and Brain Sciences*, 1(4), 515-526. <https://doi.org/10.1017/S0140525X00076512>
- Salovey, P. i Mayer, J. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition, and Personality*, 9(3), 185-211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>
- Serrat, O. (2017). Understanding and Developing Emotional Intelligence. U Knowledge Solutions (str. 329-339). Singapore: Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-10-0983-9_37
- Sternberg, R. J. (2004). The Concept of Intelligence. U Sternberg, R. J. (Ur.), *Handbook of intelligence*. Cambridge, MA: Cambridge University Press.
- Sternberg, R. i Grigorenko, E. (2006). Cultural intelligence and successful intelligence. *Group & Organization Management*, 31(1), 27-39. <https://doi.org/10.1177/1059601105275255>
- Takšić, V., Mohorić, T. i Munjas, R. (2006). Emocionalna inteligencija: teorija, operacionalizacija, primjena i povezanost s pozitivnom psihologijom. *Društvena istraživanja*, 15(4-5 (84-85)), 729-752. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/10875>.
- Thorndike, E. (1920). Intelligence and its use. *Harper's Magazine*, 140, 227-235.
- Thorndike, R. (1936). Factor analysis of social and abstract intelligence. *Journal of Educational Psychology*, 27, 231-233. <https://doi.org/10.1037/h0059840>
- Vardhan, B. (2014). Emotional Intelligence (EQ). *Journal of Exclusive Management Science*. 3(8), 1-6.
- Zarevski, P. i Havelka, M. (2014). *Psihologija: udžbenik za treći razred srednje medicinske škole za zanimanje medicinska sestra opće njege/ medicinski tehničar opće njege*. Zagreb: Školska knjiga.

Emotional intelligence - what is it really about?

Abstract: This paper questions if the very popular construct of *emotional intelligence* (EI) in professional psychological practice, communication, and media, is sufficiently psychometrically validated, and to what extent it differs from the combination of long-established constructs of social intelligence (SI) and metacognition. All definitions of EI, those that define it as an ability, as well as those in questionnaire format, contain concepts that can easily be recognized as facets of SI, and forms of metacognition. Therefore, a more comprehensive definition of emotional intelligence is proposed, one that includes social intelligence and some metacognitive aspects: *emotional intelligence* is the ability to accurately assess feelings, moods and motivations of oneself and other people to achieve pleasant social relationships and one's own well-being. In other words, what is considered emotional intelligence today is actually a construct that has interacting characteristics of good social intelligence and metacognition. However, considering how much media attention, as well as the attention of psychologists, communication specialists, psychiatrists and similar experts that construct has received, it will probably continue to survive under its name.

Key words: emotional intelligence, media, metacognition, social intelligence, theory of mind

Korespondencija: predrag.zarevski@ufzg.hr

Primljeno: 24. 01. 2023.
Ispravljeno: 17. 02. 2023.
Prihvaćeno: 20. 02. 2023.
Online: 10. 03. 2023.